

INTERVIEW KOOS VERWEIJMEREN - GRAANOVERSLAG R'DAM

Solidariteit

Greep op automatisering, anders is het boek gesloten

De Graan Elevator Maatschappij (GEM) in de Rotterdamse haven wordt beschouwd als het grootste en modernste graanoverslagbedrijf ter wereld. Na jaren van groei is in 1984 de omzet teruggefallen van 19,6 miljoen ton in 1983 naar 15,2 miljoen ton. De bezuinigingspolitiek van de Europese Gemeenschap (EG) is in belangrijke mate voor die terugval verantwoordelijk. Voor de directeur van de GEM, Van der Vorm, is deze inzinking aanleiding voor een reorganisatieplan, dat de voorbereiding is op een ingrijpende automatisering met een grote uitstoot van arbeidsplaatsen. Over deze situatie praat Hans Boot met Koos Verweijmeren, lid van de ondernemingsraad van de GEM en van de bondsraad van de Vervoersbond FNV.

Vooraf wat informatie over de GEM. Er werken 970 mensen, waarvan zo'n 150 beampten en andere funktionarissen die niet onder de CAO vallen. Al vanaf 1904 wordt het graan via elevators - 'veters' genoemd - overgeslagen (gelost en geladen). Elevators zijn een soort stofzuigers die het graan uit zeeschepen opzuigen en verdelen over binnenschepen.

Er wordt gesproken van graanoverslag, maar daar wordt meer onder verstaan dan het overslaan van granen als tarwe, gerst en maïs. Het leeuwendeel wordt gevormd door grondstoffen voor de veevoederindustrie, waaronder afvalprodukten (derivaten) van citrusvruchten, pinda's en kokosnoten waar de olie uit geperst is. Verder worden er oliehoudende zaden (sojabonen, zonnepitten e.d.) overgeslagen die onder andere voor de produktie van margarine worden gebruikt.

GRANEN ALS VEEVOER

Solidariteit - De GEM staat bekend als een zeer modern en ijzersterk bedrijf dat jaar na jaar zijn marktaandeel vergrootte. Hoe is die plotselinge omzetsdaling van 1984 gekomen?

Koos: Dat heeft alles te maken met de EG, die in 1984 eigenlijk failliet is gegaan. Tot 1984 kregen de boeren via EG-subsidies garantieprijs voor hun produkten zoals graan, melk, boter enzovoort. De boeren bleven dus produceren en vormden een grote graanberg. Nu heeft de EG geen centen meer en kan dus de Europese landbouwoverschotten niet meer financieren. Daarom probeert de EG die

overschotten in de veevoerbak te krijgen en gaan granen naar de veredelingsindustrie voor veevoer. Daarbij moet je weten dat de GEM een zuiver overslagbedrijf is en sterk afhankelijk van de internationale graanhandel, die voor een belangrijk deel in Rotterdam gevestigd is. Door de EG-politiek is die handel en daarmee de omzet van de GEM teruggeleden.

Deze omzetsdaling is versterkt doordat gelijktijdig de dollar duurder werd en ze die graanoverschotten niet meer kwijt kunnen, omdat de verhandeling in dollars gaat. Het Europese graan kan dus niet met winst verkocht worden en wordt gedumpt als veevoer. Maar dat is nog niet alles. De EG-maatregel van de superheffing op te veel geproduceerde melk werkt slecht op de vraag naar veevoer en daardoor op de omzet van de GEM. Via de GEM gaan namelijk uit de hele wereld grondstoffen naar de grote westeuropese veevoerindustrieën. Wij slaan dat spul over uit grote zeeboten van 60.000 tot 100.000 ton - schepen zo groot als een voetbalveld - in bijvoorbeeld 80 tot 100 binnenschepen met bestemmingen als

Veghel, België, Noord-Frankrijk en Zuid-Duitsland.

AFWENTELLEN OP SOCIALE PREMIES

Solidariteit - Van der Vorm, jullie directeur, heeft deze omzetsdaling aangegrepen om een reorganisatieplan door te voeren. Wat behelzen die plannen? Koos - In de eerste plaats wil hij als elke ondernemer de loonkosten omlaag brengen om z'n winsten te kunnen handhaven. Dat betekent mensen eruit; 83 uit het eigen bestand en 123 uit het SHB-bestand. De SHB, Samenwerkende Haven Bedrijven, is een arbeidspool. Daaruit kunnen ondernemers op tijdelijks basis mensen halen, ze garanderen dan een bepaald aantal. Van der Vorm wil van die garantie af.

Solidariteit - Hoe kan Van der Vorm nu zeggen dat er geen gedwongen ontslagen vallen?

Koos - Hij heeft een 55-plus regeling bedacht, een vrijwillig vertrek. Dat is een grof schandaal. Hij schijnt dat al rond te hebben gemaakt met de regering, daar is-ie goeie maatjes mee. We kennen een 63-jaarregeling voor vroegd uitreden (VUT). Die is in de CAO vastgelegd. De baas betaalt tot je 65ste 80% en vanuit de WW krijg je een aanvulling. Bij de 57 1/2-jar regeling is dat omgedraaid. De WW betaalt 80% en de baas 15%. Van der Vorm wil dat nu ook vanaf 55 jaar. Wat er dan gebeurt, is dat een jarenlang winstgevend bedrijf mensen eruit pleurt op kosten van de sociale premies die we zelf opgebracht hebben. Deze mensen komen dus nooit meer voor de VUT in aanmerking. Voor die VUT zou hij acht miljoen moeten reserveren en dat is dan ook niet meer nodig. Tel uit je winst! Begrijp goed, de mensen van 55 jaar staan bij ons met hun gym schoenen aan klaar om bij de GEM weg te springen. Ze hebben er al 35 of 40 jaar opzitten. Maar deze regeling is maatschappelijk onaanvaardbaar.

INTERVIEW KOOS VERWEIJMEREN - GRAANOVERSLAG R'DAM

Solidariteit

VELE FUNKTIES ZULLEN VERDWIJNEN

Solidariteit - Wat is de verhouding tussen deze reorganisatie en de automatisering die er volgens jullie op gaat volgen?

Koos - Van der Vorm noemt het geen reorganisatie maar aanpassing. Daarmee wil hij het adviesrecht van de ondernemingsraad omzeilen. Volgens de OR-wet heb je immers recht op de bedrijfseconomische gegevens bij een reorganisatie. In de ondernemingsraad is hij met een boek op tafel gekomen met allerlei lulverhalen. Cijfers en concrete informatie ontbreken. Volgens de OR-wet is dat onthouden van informatie. Het woord automatisering kom je nergens tegen, maar de reorganisatieplannen zijn er een pure voorbereiding op.

Solidariteit - Hoe zo dan? Er zal toch bij de GEM al heel wat geautomatiseerd zijn?

Koos - Nee, wat er in al die jaren sinds 1904 is gebeurd, is eigenlijk een kwestie van schaalvergroting. De capaciteit van het stofzuigsysteem is opgevoerd. Vroeger een stoomelevatortje, daarna oliestook en zo verder. Vroeger 400 ton per dag met acht à twaalf mensen, nu 1000 ton per uur met acht of negen. Steeds grotere schepen, dus steeds grotere elevatoren. Kortom: steeds meer tonnen met minder mensen. Met de steeds maar stijgende omzet, groeide de werkgelegenheid tot zo'n 1000 mensen. De laatste tijd is dat door het niet aanvullen van het natuurlijk verloop wat teruggelopen. We staan nu voor een ommekeer, de hele organisatie wordt omgegooid om de automatisering mogelijk te maken.

Solidariteit - In de rotterdamse haven loopt het SAR-project, Samenwerking Automatisering Rotterdamse haven. Wat heeft de GEM met dat project te maken?

Koos - Heel veel. Om een overslagbedrijf te kunnen automatiseren moet je eerst de informatiestromen automatiseren, daarna kunnen de machines volgen. Elke lading, elk vervoer gaat gepaard met allerlei documenten, een enorme informatiestroom. Douanepapieren, vrachtbrieven, informatie of 't om een gevaarlijke stof gaat, enzovoort. Nu worden die papieren met de

'Knoppeur' met blok met knoppen controleert de pijp van de 'stofzuiger'

Verder wil hij naar een vierploegendienst. Hij noemt dit arbeidstijdverkort, maar het gaat hem erom dat dan de bedrijfstijd verlengd wordt. Want we hebben nu twee en drie ploegen. Over die vier ploegen valt met ons niet te praten. Dat is het rotste wat er is, want je werkt zaterdagavond en moet dan zondagavond weer opkomen. Dit standpunt hebben we ingenomen op een vergadering begin februari, daar waren op een zondagmorgen zo'n 600 man aanwezig.

Solidariteit - Op deze manier zou dus de omzetsdaling opgevangen worden door vermindering van de loonkosten. Maar jullie kunnen 19 miljoen ton per jaar overslaan, er zal toch ook wel wat bedacht zijn om die zogenaamde overcapaciteit te saneren?

Koos - We hebben zelfs een capaciteit van 28 miljoen ton. Er is in de jaren van het grote verdienen krankzinnig geïnvesteerd. Er is een enorme overcapaciteit gekreëerd, die machines

staan er nu maar. Een mooi staaltje van een onplanmatig kapitalisme. Nu er minder omzet is en dit de komende jaren wel door zal gaan, zal een deel van het geïnvesteerde kapitaal vernietigd gaan worden. De modernste Terminal, die in Europoort staat, blijft alleen in gebruik. Daar wordt alle werk gekoncentreerd. Botlek gaat voor 80 à 90% dicht en vangt verder de overflow van Europoort op. De grote silo die in de Botlek staat, zou voor ander werk moeten dienen. Dat komt uit de door de EG gesubsidieerde ontwikkelingshulp. Hij wil dat binnen krijgen. De graanoverschotten gaan naar Afrika, ze moeten geschoond en gedroogd worden, in nylon zakjes gedaan, daarna in jute baaltjes met een rood-wit-blauwe vlag erop. Een gesubsidieerde goudmijn - baaltjes met gouden biesjes.

INTERVIEW KOOS VERWEIJMEREN - GRAANOVERSLAG R'DAM

hand geschreven, door mensen van hot naar her gebracht. Via de SAR wordt die papiermolen op rotterdams nivo geautomatiseerd en aangesloten op internationale computersystemen. Als er in de Golf van Mexico een boot met containers geladen wordt, weten ze in Rotterdam het ladingsplan. Allemaal genummerd, dat boven en dat onder, die daar heen enzovoort. In de sektor van de beambten gaan dan ook de eerste klappen vallen, een heel groot deel van die functies gaat verdwijnen. In de hele rotterdamse haven zullen honderden mensen daarvan de dupe worden. Ook bij de GEM.

Solidariteit - Kun je aangeven wat dat voor andere functies bij de GEM gaat betekenen?

Koos - Het wegen bijvoorbeeld wordt dan automatisch en de wegers verdwijnen. Hetzelfde geldt voor de bemonstering, de kwaliteitskeuring van het produkt. Op een drijvende elevator krijg je een gesloten machinekamer, dus zonder mensen, machinisten zijn dan niet meer nodig. Vanaf de wal kan één man verschillende 'veters' bedienen. Verder kan via de komputer het onderhoud vooral preventief worden. Storingen zijn na een bepaalde tijd bekend; voordat hij kan optreden, geeft de komputer het moment van onderhoud of vervanging aan. Er wordt ook al gesproken over het radiografisch besturen van bulldozers. Dus geen man meer op de bulldozer. Vroeger werd het graan met een schep naar de pijp geschept, nu met een bulldozer. Ergens in een hoek van het ruim komt één man met een blok met knoppen. Onze raming, maar ook die van de werkgevers, is dat 50% van het huidige personeelsbestand zal verdwijnen. En dat gaat over twee, drie jaar gebeuren. De nieuwe functies die er door de automatisering zullen komen, wegen in aantal bij lange na niet op tegen de functies die verdwijnen.

OR LOOPT ACHTER

Solidariteit - Jij zit in de ondernemingsraad, wat zijn je ervaringen bij het beïnvloeden van automatiseringsprocessen?

Koos - Het is een algemeen bekend feit dat een ondernemingsraad bij een automatisering niet aan de bak komt. Je loopt gewoon achter de ontwikkelingen aan. Zo'n directie schakelt buro's

als Berenschot, Bakkenist en Spit in; bij de GEM zitten ze te spitten voor 1,3 miljoen. Als ondernemingsraad word je gekonfronteerd met een ondernemer die al één tot anderhalf jaar bezig is en zijn onderzoek al klaar heeft. Het gaat bij ons om een investering van 10 miljoen gulden en Van der Vorm begint daar pas aan als-ie weet wat 't hem oplevert. Een ondernemer heeft daarvoor hele handboeken en ook een handboek hoe druk ik 't door de strot van de ondernemingsraad.

Solidariteit - Maar waarom zit je er dan in?

Koos - Om er uit te halen wat erin zit. Die OR-wet is achterlijk, maar je moet hem wel gebruiken. Het eerste ding is dat je deskundigen inhuurt; zij hebben een hele staf, dan wij ook. Dat is op zich al een heel gevecht met je ondernemer, want hij moet 't betalen. In de tweede plaats zijn we actief in de vakbeweging. Daar hebben we hard moeten knokken om de discussie over automatisering centraal te krijgen. De bond probeert haar achterstand in te halen; dat is vanuit de basis opgedrongen.

In de derde plaats moet je de ontwikkelingen zeer levendig vertalen naar de praktijk, naar de consequenties voor de werkvloer. Steeds uitleggen wat er gaande is. Dat uitleggen is enorm belangrijk. Je moet er zo vlug mogelijk bij zijn, want de ondernemer begint direct met z'n ideologische campagne. Bij de GEM begon hij gelijk te kermen: 'Mijn omzet loopt terug, er moet wat gebeuren, anders gaat het bedrijf kapot.' De mensen schrikken zich 't lazarus, dus moeten we onze eigen informatie geven, zijn informatie ontmaskeren en op het goede moment in actie komen. De combinatie overleg, vakbond, uitleggen, actie en natuurlijk publiciteit is het enige waarmee je wat kunt bereiken.

BELASTINGPARADIJS

Solidariteit - Voor de informatie ben je afhankelijk van de ondernemer; papier is geduldig en hij is het eerste aan zet.

Koos - Je moet je eigen organisatie opbouwen. Dat heeft bij ons ook jaren gekost. De mensen zelf weten verschrikkelijk veel van wat er in het bedrijf gebeurt. Dat moet je gebruiken in combinatie met de ingehuurde deskundigen. Ik zal je een voorbeeld geven. Wij zien al jaren dat de GEM een goudmijn is. Dat zie je niet aan de nettowinsten, maar wel aan de afschrijvingscijfers. Wij werken samen met Tim Lakeman en die gaat snuffelen. Zo kom je er achter dat bij nettowinsten van 8 à 9 miljoen de laatste acht jaar uit de afschrijvingen een reservepot is opgebouwd van 100 miljoen. Dat gaat zo.

Er wordt veel verdiend en veel geïnvesteerd, de machines worden steeds sneller afgeschreven. Eerst zestien, toen tien jaar en nog verder terug. Bij een omzet van 190 miljoen gulden schrijft de ondernemer 40 miljoen af. Een deel daarvan wordt geïnvesteerd, de rest reserveert hij. Hij mag zoveel afschrijven als de belasting goed vindt. En dat is veel, maar voor de ondernemer nog niet genoeg. Een machine kost bijvoorbeeld 10 miljoen en hij bepaalt dat die in tien jaar afgeschreven wordt. Maar wat zegt de ondernemer nou, over tien jaar kost dat ding me met al die inflaties wel 15 miljoen. En tegen die tijd zijn er nieuwe en duurdere technieken, dus kost 't me wel 19 miljoen. Dat geld kan ik niet naar de bank brengen, dus tel ik bij m'n afschrijvingen ook de gemiste rente. En dan zijn de WIR-premies nog niet eens genoemd.

Die hele afschrijvingspolitiek is een deal met de overheid en de belastingdienst. Bij de GEM zie je bij een omzet van 190 miljoen een belastingafdracht van 5 à 7 miljoen. Als je dat vergelijkt met 20% van 80 miljoen gulden loon,

Enige cijfers over de GEM (x miljoen gulden)

	1976	1978	1980	1982	1983
bruto omzet	140.8	173.8	171.5	173.8	140.8
afschrijvingen	13.5	27.1	34.3	35.1	37.2
investeringspremies	-	1.9	2.3	2.7	2.1
belastingen	21.5	15.6	16.3	3.8	7.6
netto winst	17.3	17.1	11.1	9.9	8.8

INTERVIEW KOOS VERWEIJMEREN - GRAANOVERSLAG R'DAM

dan weet je precies wie er eigenlijk belasting betaalt. Bij de GEM hebben ze 't over 1984 gepresteerd 940.000 gulden van de belasting terug te krijgen. Is dat geen belastingparadijs? Maar dat is nog niet het hele verhaal, want wat doet Van der Vorm nog meer. Hij heeft boven op de GEM een holding gezet. De omzet loopt terug, nieuwe machines heeft-ie niet nodig. Die 100 miljoen worden naar de holding geschoven en daarmee gaat-ie op sjouw. Hij noemt dat 'het draagvlak van het bedrijf verbreden' en koopt voor 40, 50 miljoen aandelen van Swarttouw. Dat is een machinaal bedrijf dat met grijpers kolen en ertsen overslaat. De holding heeft daarin een meerderheid van 60%. Wat daarmee verbreed wordt, is de flexibiliteit, want Swarttouw heeft bijvoorbeeld ook bulldozers in het ruim werken. De 'bulleuurs' daarvan kunnen dan in twee bedrijven ingezet worden. Ook kunnen de technische diensten samengevoegd worden. Nieuwe kostenbesparingen met een eigen arbeidspool.

DE BOND IS OPGESPLITST

Solidariteit - Wat kan de ondernemingsraad met deze informatie en hoe is bij jullie de relatie met het vakbondswerk?

Koos - Voorzover de wet op de ondernemingsraad ooit wat geweest is, is die hele wet uit de tijd. Juridisch gezien heeft de ondernemingsraad geen enkele klauw op z'n holding, want die wordt als een ander bedrijf gezien. De ondernemingsraad kan je als een drukmiddel zien, maar bevoegdheden ten aanzien van het investeringsbeleid heb je niet en daar gaat 't om. Wat we wel doen, is de informatie gebruiken voor ons vakbondswerk om dat op een hoger plan te brengen. Zo lopen die activiteiten van ondernemingsraad en vakbond samen.

Solidariteit - Heeft dat samenvallen van ondernemingsraads- en vakbondswerk niet het gevaar dat het laatste onherkenbaar wordt?

Koos - Dat gevaar zit er altijd in, daarom laten we ons niet uit het werkbestand halen. De ondernemer wil dat wel. Maar wij moeten één en dezelfde zijn met de jongens, die daar verschrikkelijk kritisch op zijn. Als je nimmer meer in het werk zit, kom je los te

staan.

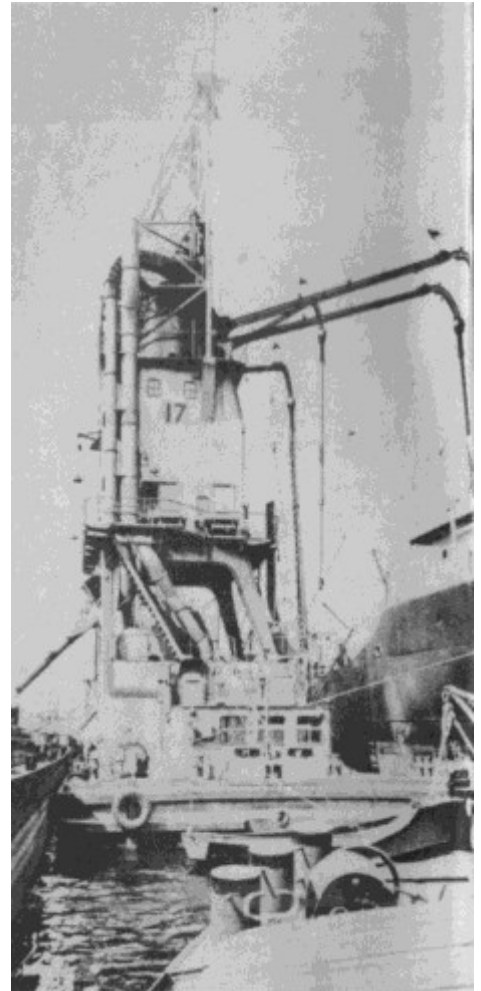
Maar het probleem is dat het vakbondswerk te weinig ruimte heeft. De GEM is een verspreid bedrijf, allemaal eilandjes. De ene terminal ligt 45 kilometer van de ander en de mensen wonen van Katwijk, Zeeland tot in Brabant en dan heb je ook nog een ploegensysteem. Voor vergaderingen is nog steeds te weinig geregeld. Daarom kruipen kaderleden steeds meer in de ondernemingsraad, terwijl de bond het werk aan de basis te veel heeft losgelaten.

Solidariteit - Er is sedert de havenstaking van 1979 toch heel wat veranderd in de Vervoersbond FNV en de staking van vorig jaar bij Rotterdam Terminal wordt door velen toch als een soort come back gezien.

Koos - Na de massale staking van 1979 is de interne organisatie veranderd. Ik vind dat geen goede zaak. Alles is opgesplitst naar sectoren: sektorberaad, sektoroverleg, sector-CAO enzovoort. Afzonderlijk voor de machinale overslag, het stukgoed, de containers en de graanoverslag. De organisatie en strategie van de bond zijn niet gericht op het vormen van één front. Dat is ook weer gebleken bij de nieuwe CAO. Geen gemeenschappelijk gevecht voor een algemene haven-CAO, maar per sektor en dat gaat ten koste van de zwakste sektor, het stukgoed.

Solidariteit - Het bestaan en uitbreiden van de arbeiderspool, de SHB, maken die frontvorming er niet gemakkelijker op.

Koos - Nee, maar daar zitten maar problemen aan vast. De opstelling van de Vervoersbond bij Rotterdam Terminal vorig jaar was terecht 'geen gedwongen ontslagen'. Die ontslagen zijn dan ook niet gevallen, maar de mensen zijn naar de SHB doorgeschoven. Ze zijn wel in de haven gebleven, maar niet meer aan een vast bedrijf verbonden en dat is een verzwakking van de strijdpositie. De SHB komt steeds moeilijker te zitten. Dat leegloopbestand loopt hardstikke vol. Ik verwacht dat de minister gaat zeggen: 'Dat gaan we anders doen, geen werk dan de WW in'. Nu krijgen de mensen in de SHB het volle loon, ook als er geen werk is. De ondernemers zullen geen moeite hebben met 'geen werk, dan geen vol loon'. Hun streven is immers

kleine kernbezettingen te vormen met vast personeel en een grote arbeidspool om het onregelmatige werk te doen en de pieken op te vangen. De volgende stap is al in een nota van de SHB aangekondigd, namelijk het vormen van een landelijke pool. En dan hebben we het Japanse systeem: een vaste kern, dat is de eerste rang - de arbeidspool, de tweede rang en de bijstand de derde rang. De vakbeweging moet aan die ontwikkeling niet mee werken.

ARBEIDSPLAATSEN - OVEREENKOMST

Solidariteit - Wat moet er dan gebeuren?

Koos - Er is maar één antwoord, werktijdverkorting. Werktijdverkorting. Werktijdverkorting. Ze zeggen dat de mensen dat niet willen. Gelul. Welke arbeider wil nou niet korter werken. Nee, die weerstand zit hem in het inleveren van twee jaar geleden voor twintig rooster-vrije dagen. Nu eisen de mensen hun centen terug en willen er 75 piek bij,

INTERVIEW KOOS VERWEIJMEREN - GRAANOVERSLAG R'DAM

want er is geen arbeidsplaats voor teruggekomen.

Op deze manier komt er nooit een arbeidsplaats bij. De automatisering vreet die arbeidsplaatsen op. De technologische ontwikkeling moet gevolgd worden door een sociale ontwikkeling. Het enige verhaal tegen de werkloosheid is rigoreuze vermindering van de arbeidsweek. Anders kunnen we het boek wel sluiten. Zeer snel naar 32 uur, met behoud van vol loon. Wat je dan krijgt, is het bestaande werk over, de bestaande mensen verdelen. Maar dan heb je nog geen nieuw werk. Dus wat je eraan toe moet voegen, is arbeidsplaatsenovereenkomsten. Zonder grip op de automatisering krijg je er geen baan bij.

Solidariteit - Binnen de vakbeweging wordt geijverd voor automatiseringskontrakten of technologie-overeenkomsten. Ook binnen de Vervoersbond FNV zijn daar stukken over verschenen. Komen die kontrakten tegemoet aan de door jou gewenste arbeidsplaatsenovereenkomsten?

Koos - Nee, ik zie niks in zo'n kontrakt. Zo iets aan ondernemers voorleggen en vragen of je daarmee invloed op de automatisering mag uitoefenen, daar geloof ik niet in. De ondernemers willen niet verder dan de wet op de ondernemingsraden en die heb je al en dat werkt niet. Kijk, het gaat bij automatisering niet om het principe hoe het doorgevoerd wordt, maar om de gevolgen. En dat zijn ontslagen en die moet je eerst tegenhouden. Wat heb ik aan afspraken over hoe ik geïnformeerd word door de ondernemer. Dan ben je al te laat. Een automatiseringskontrakt sluit je in de marge van de overlegsituatie af, daarvoor krijg je geen arbeider op straat. Ondernemers willen je met zo'n kontrakt kombifunkties (meerdere functies voor één man) en een arbeidspool voor meerdere sectoren door je strot douwen.

Ik wil bepalingen in de CAO, keihard vastgelegd, over een arbeidsplaatsenovereenkomst met arbeidstijdverkorting. Dus het aantal mensen vastleggen en de positie van mensen om schrijven. We moeten het omkeren: niet de mensen aan de machines aanpassen, maar de funktieopbouw vastleggen. Wijzigingen van die overeenkomst zijn dan alleen mogelijk na on- derhandelingen. Voor zo'n CAO zal wel geknokt moeten worden!

VIJF PLOEGEN

Solidariteit - Je hebt het er al over gehad dat er in de haven geen raam-CAO komt en per sektor een CAO afgesloten gaat worden. Hoe staat 't er bij de graansektor voor?

Koos - Ons standpunt is: Geen hond de poort uit. Werktijdverkorting met behoud van loon. En onder geen beding een vierploegendienst. We willen net zo als bij de EMO en ECT (resp. een overslag- en containerbedrijf) vijf ploegen. Het kost ons wel de zaterdag en de zondag, maar het is ons antwoord op de dreigende ontslagen. Op die zondagvergadering in februari, die ik al noemde, is er ook een door de kaderleden ingediende motie aangenomen dat er direkt actie volgt als er plannen zonder overleg worden doorgevoerd. Dat is ons tegenplan voor Van der Vorm. Wat al vastligt is dat het ziekengeld 100% blijft en de prijskompensatie behouden wordt.

Solidariteit - In 'Onderweg' (het blad van de Vervoersbond FNV) stond dat jullie de kop van de actie zouden nemen.

Koos - De bondsleiding wilde ons naar voren schuiven om actie te voeren. Het verhaal was: de GEM is rijk en jullie willen wel. Maar wij hebben een ervaring achter de rug. In 1982 hebben we met de machinale bedrijven vier weken gestaakt voor de uitgangspunten van het gekoördineerde arbeidsvoorwaardenbeleid. Na drie dagen wilden de bestuurders de boel opblazen, maar de jongens verdomden dat en hebben doorgestaakt. En achter onze rug sloot de Industriebond CAO's af waarin ze die voorwaarde loslieten. Dus wij hebben gezegd dat we ons voor die kunsten nooit meer laten gebruiken. Als de GEM voor de arbeidstijdverkorting opnieuw testcase zou worden, zouden we ons te pletter lopen op Van der Vorm, omdat die door het VNO zwaar onder druk gezet zou worden om z'n poot stijf te houden.

Wij hebben gezegd, heer Ros (bestuurder Vervoersbond FNV), bekijk het maar. Als het ons na vier weken niet zou lukken, zouden de bestuurders gezegd hebben 'We hebben toch gevochten' en blijven wij met lege handen achter. Wij houden ons kruut droog en schieten pas als wij denken dat we kunnen raken. Wij

staan voor één ding en dat is werk houden voor duizend mensen.

RUSSISCH GRAAN

Solidariteit - We hebben gehoord dat jullie vanuit de ondernemingsraad een initiatief hebben ondernomen om de werkgelegenheid bij de GEM ook op langere termijn veilig te stellen door de omzet met russisch graan uit te breiden.

Koos - Onze redenering is: als er dan een terugval in de omzet is en de ondernemer doet er niks aan of kan er niks aan doen, dan is dat een vraagstuk dat ook in ons belang is. Twee jaar geleden hebben we als ondernemingsraad een brief naar de regering gestuurd waarin we gepleit hebben voor een russisch konsulaat in Rotterdam. De Russen hebben namelijk een wereldvloot, ze kopen graan en vervoeren 52 miljoen ton naar bijvoorbeeld Cuba, Angola enzovoort. Ze komen al met 1500 schepen per jaar in Rotterdam en willen dat best uitbreiden. Voor de organisatie daarvan hebben ze een konsulaat nodig.

Solidariteit - Hebben jullie daar een reactie op gehad?

Koos - Nee, dus zijn we zelf op pad gegaan. Kijk, tijdens de graanboykot van Reagan zat onze directeur zo in Moskou om te vertellen da ie wel aan graan kon komen. Daar hebben we heel wat werk aan gehad, maar de Russen wilden een konsulaat, dus weg werk.

Als ondernemingsraad zijn we toen gaan onderzoeken waarom er geen vaste kontrakten met de Russen komen. We hebben het vermoeden dat er politieke zaken achter zitten. De NAVO zou tegen zijn, omdat Rotterdam dan een steunpunt wordt in de internationale voedselverspreiding van de Sovjet Unie. Als de regering faciliteiten voor de Russen tegenhoudt, willen we dat aan de kaak stellen, want dan rooft de regering werk.

We zijn inmiddels op de russische ambassade geweest en hebben ook gesproken met een russische handelsdelegatie die in Rotterdam was. De Russen zijn zeer geïnteresseerd. Onze directeur ook, we spelen het heel open. En al die verhalen over spionage is gelul. Met die satellieten kan je tegenwoordig een paddestoel vastleggen.

Hans Boot